

ЛІТЕРАТУРА

1. Редзюк А.М. Проблема безпеки дорожнього руху в Україні та заходи щодо суттєвого зменшення загиблих і постраждалих у ДТП / А.М. Редзюк // Автошляховик України. – 2005. – № 5. – С. 6-12.
2. Стадніченко Р.В. Методологічні засади визначення завдань і пріоритетів державної політики / Р.В. Стадніченко // Юрист. – 1998. – № 2. – С. 34-45.
3. Порушення правил обгону, зустрічного роз'їзду, проїзду перехресть та зупинок транспортних засобів загального користування: адміністративно-деліктний аспект // Транспорт і безпека. – 2002. – №10. – С. 14-21.
4. Долгополова М.М. Управління загальнодержавною системою забезпечення безпеки дорожнього руху: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Долгополова Марина Михайлівна; Національний університет внутрішніх справ. – Х., 2003. – 210 с.
5. Краткий политологический словарь / [Под ред. Р.В. Стадниченко]. – Ярославль: Изд-во: НЕО, 2003. – 530 с.
6. Фомин С.Д. Функциональный аспект государственно-политической деятельности / С.Д. Фомин // Актуальные проблемы государственного управления: сборник научных трудов. – Волгоград: Атлас, 2000. – №4. – С. 76-84.
7. Микитюк М. Правові основи управління профілактикою безпеки дорожнього руху / М. Микитюк // Право України. – 2005. – №5. – С. 81-85.
8. Залуга В.П. Пассивная безопасность автомобильной дороги / В.П. Залуга, В.Я. Буйленко. – М.: Транспорт, 1987. – 189 с.
9. Міленін О.Л. Правосвідомість учасників дорожнього руху: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук: спец. 12.00.07 “Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / О.Л. Міленін; Національний університет внутрішніх справ. – Х., 2001. – 19 с.
10. Голубева Г.К. Адміністративно-правова кваліфікація порушень водіями правил експлуатації автотранспортних засобів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Голубева Галина Кирилівна; Національний університет державної податкової служби України. – К., 2008. – 233 с.
11. Abraham J. Road safety in global policy / J. Abraham // Transport & communications. – 2006. – № 11. – P. 148-154.
12. Столяров А.Л. Щодо діяльності ЄС у сфері безпеки дорожнього руху / А.Л. Столяров // Автошляховик України. – 2005. – №6. – С. 20-22.
13. Bantam C. New ways of political development / Bantam Charles. – Edinburgh, 1985. – 506 p.

УДК 351.862.8: 796.032 (477)

**ОКРЕМІ СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА
ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ ЄВРО-2012**

Джагупов Г.В., к.ю.н., доцент

Харківський національний університет внутрішніх справ

У роботі досліджено питання забезпечення громадської безпеки, запобігання вчиненню злочинів і правопорушень під час проведення в Україні Євро-2012 і доведено, що необхідний примусовий вплив здійснюється для підтримання громадського порядку, безпеки суспільстві, для спрямування окремих громадян на додержання загальних норм поведінки.

Ключові слова: чемпіонат Європи, безпека, громадська безпека, футбол, масові заходи.

Джагунов Г.В. ОТДЕЛЬНЫЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ОБЩЕСТВА ВО ВРЕМЯ ПРОВЕДЕНИЯ В УКРАИНЕ ЕВРО-2012 / Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

В работе исследованы вопросы обеспечения общественной безопасности, предотвращения совершения преступлений и правонарушений во время проведения в Украине Евро-2012 и доказано, что необходимое принудительное воздействие осуществляется для поддержания общественного порядка, безопасности в обществе, для соблюдения отдельными гражданами общих норм поведения.

Ключевые слова: чемпионат Европы, безопасность, общественная безопасность, футбол, массовые мероприятия.

Dzhagupov G.V. SEPARATE SOSTOVLYAYUSCHIE PROVIDING OF SAFETY DURING LEADTHROUGH IN UKRAINE OF EURO-2012 / Kharkiv national university of internal affairs, Ukraine

The questions of providing of public safety are in-process investigational, preventions of committing a crime and offences during a leadthrough in Ukraine of Euro-2012 are well-proven that the necessary forced influence is carried out for maintenance of public peace, safety in society, for the observance of general codes of conduct separate citizens.

Key words: European Championship, safety, public safety, football, public events.

Залишилося менше півроку до початку проведення в Україні чемпіонату Європи з футболу. Цей термін підготовки до чемпіонату є найцікавішим і найскладнішим періодом. Рішення провести фінал в Україні було справжнім успіхом. Сьогодні дуже багато робиться для того, щоб футбольний турнір залишив після себе лише приємні спогади [1, 3].

Євро-2012 – чудова можливість показати Україну всій Європі і всьому світові. Слід зазначити, що в результаті комплексної успішної підготовки і проведення чемпіонату, країна отримає значні переваги. Масові заходи такого рівня є дуже важливою подією для держави та суспільства в цілому, і потребують масштабної підготовки в різних сферах діяльності. Успіх же проведення Євро-2012 залежить не тільки від наявності певної інфраструктури, а також, що дуже важливо, від здатності держави надати багаторівневу безпеку.

Слід зазначити, що міцна громадська безпека – необхідна умова та органічна складова цивілізованого способу життя, успішного функціонування суспільства і держави в цілому. Громадська безпека включає відносини, які попереджують або усувають шкідливі для життя та здоров'я людини наслідки, котрі можуть бути заподіяні в результаті дій людей або штучним, або природним джерелом підвищеної небезпеки. Відповідно до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення до найважливіших об'єктів, що охороняються державою, належать громадський порядок та громадська безпека. Ці об'єкти охороняються шляхом адміністративного нагляду, прямого адміністративного примусу, оперативно-розшукових заходів, застосування адміністративних і кримінальних покарань.

Отже, метою статті є розкриття бачення та аналіз питань, пов'язаних із проведенням в Україні чемпіонату Європи з футболу, а саме з приводу забезпечення громадської безпеки, запобігання вчиненню злочинів і правопорушень під час проведення масових та спортивно-масових заходів.

Взагалі, в спеціальній літературі громадська безпека розглядається в широкому і вузькому розумінні, наприклад, раніше це зазначали у своїх роботах Серьогін В.В., Ключніченко А.П., Попов Л.Л. та ін. Громадська безпека є важливою основою існування суспільства і в той же час наслідком тих процесів, що відбуваються в суспільстві. Її основу становлять різні соціальні норми: правові, моральні, правила співжиття, звичаї. Ряд авторів справедливо відмічають, що громадська безпека в широкому розумінні є складним структурним явищем, що охоплює різнобічні суспільні відносини.

Дослідженню поняття “громадська безпека” та співвідношенню його з поняттями “громадський порядок” і “забезпечення громадської безпеки”, присвятили свої наукові праці О.М. Бандурка, І.П. Веремеєнко, І.П. Голосніченко, В.К. Гіжевський, В.Л. Грохольський, Є.В. Додін, М.В. Ковалів, А.Т. Комзюк, О.І. Остапенко, Ю.І. Римаренко та інші. Всі вони загалом дійшли до спільної позиції щодо змісту цих понять.

Передусім, зазначимо, що поняття «безпека» у Великому тлумачному словнику сучасної української мови трактується як: «стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує» [2, 70]. Таке визначення вказує на загальність та багатогранність цього поняття.

На нашу думку, найбільш повним є визначення безпеки, що надає В.А. Ліпкан: «безпека – це гарантована конституційними, законодавчими і практичними заходами захищеність і забезпеченість життєво важливих інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз» [3, 57]. Таким чином, з останнього визначення можна надати таку класифікацію безпеки за видом загрози життєво важливим інтересам:

- зовнішня безпека – це захищеність національних інтересів, національних цінностей і способу життя від загроз, що виходять ззовні.
- внутрішня безпека, до якої відносять ті суспільні відносини, що пов'язані з запобіганням або усуненням загрози для життя і здоров'я людей, їхнього майна (власності) всередині країни [4, 40-41].

Саме до внутрішньої безпеки відноситься громадська безпека. Відзначимо, що словосполучення «громадська безпека» складається зі слів «громадська» і «безпека». Слово «громадська» широко застосовується на означення, пов'язані з діяльністю людей у суспільстві, які відносяться до суспільства і відбуваються в суспільстві. Визначаючи це поняття, слід зважати на такі чинники: *по-перше*, визначення поняття «безпека» формуються із соціально-економічних та інших підвалин держави, її інтересів та реально існуючих загроз; *по-друге*, безпека держави, суспільства і особистості мають забезпечуватися багатьма напрямками; *по-третє*, історично сформований підхід до забезпечення безпеки як захисту від внутрішньої і зовнішньої загрози вимагає перегляду, оскільки загроза може відбуватися через зміни реальних ситуацій внутрішнього життя держави і суспільства...[5]

Реальною ситуацією внутрішнього життя держави зараз і виступає такий міжнародний спортивно-масовий захід, як Євро-2012. Зазначимо, що слово «ситуація» походить від латинського «*situs*» і має декілька значень: сукупність, поєднання обставин, умов, що створюють ті або інші відносини, певну обстановку або положення [6, 158].

На наш погляд, при підготовці до турніру такого рівня необхідно казати про безпеку суспільства в цілому. Зазначимо, що «безпека суспільства» (*securitas societas*) – загальний термін на визначення зусиль, спрямованих на подолання сучасних загроз безпеці суспільства. Поняття «безпеки суспільства» сформувалося внаслідок усвідомлення феноменів ідентичності та згуртованості суспільства як джерел нестабільності. Безпека суспільства – це новий вимір, який зараз створюється. Вона повинна заповнити відстань між безпекою держави та захищеністю людей [7, 6].

Безпека суспільства при проведенні цього турніру пов'язана з одного боку, вимогами, які вимагає УЄФА (наприклад, до стадіонів, місць масового скупчення людей тощо), а з другого – сам факт проведення чемпіонату провокує цілу низку небезпек для громадян України, що, на перший погляд, не впливає на ефективність проведення заходу (нелегальна міграція, контрабанда, наркотрафік, торгівля людьми та крадіжки, шахрайство, проституція тощо). В окрему категорію слід обов'язково винести загрозу терактів. Усе це потребує системного підходу до організації безпеки особи на високому державному рівні, що передбачає насамперед складання реєстру викликів та загроз, плану заходів з їх нейтралізації, включення потужного потенціалу державної системи безпеки, відпрацювання взаємодії державних та приватних структур безпеки, координація дій України та Польщі. Тому охорона громадського порядку та забезпечення безпеки громадян під час проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу пов'язані з вирішенням комплексу питань.

Для реалізації таких планів необхідні перетворення, які повинні стосуватися усіх сфер суспільства і вимагають удосконалення діяльності всіх органів виконавчої влади. Велику роль у проведенні таких масштабних заходів відведено міліції, головне завдання якої, як і поліції будь-якої країни під час проведення масового заходу такого рівня, це, звісно, – безпека як усіх його учасників, так і громадян, які безпосередньо не задіяні в проведенні того чи іншого заходу, але є простими мешканцями міста або селища, тобто є громадянами цієї країни.

За попередніми розрахунками, до охорони громадського порядку в дні матчів планується залучити близько 19 тис. працівників міліції, а в інші дні – майже 10 тис. працівників. Очікується приїзд в Україну від 1 до 3 мільйонів гостей, серед них і представники іноземної поліції. Наприклад, зараз після жеребкування вже відомо, що в Харкові зіграють чотири дуже сильні ведучі світові команди:

Нідерландів, Німеччини, Португалії та Данії. Так, організованих голандських вболівальників очікується близько 26 тисяч. Вони будуть проживати в окремому таборі, із власною охороною, якій будуть допомагати наші правоохоронці. Від того, наскільки професійно українська міліція спрацює в ході футбольного свята, залежить авторитет держави на міжнародній арені [8, 5].

З огляду на європейські стандарти (правила УЄФА) визначені й основні завдання правоохоронців. Зокрема, міліція відповідатиме за стан правопорядку на прилеглий до стадіону території та в громадських місцях, наглядатиме за поведінкою вболівальників у зоні контролю квитків на підході до стадіону. Це дасть можливість зменшити кількість особового складу безпосередньо біля стадіонів, водночас посиливши наряди на вулицях міст. Безпосередньо відповідальні за забезпечення громадського порядку на території спортивних об'єктів – організатори матчів, власники стадіонів і футбольні клуби. Для цього залучаються волонтери, стюарди й працівники приватних охоронних структур. Однак у разі надходження до міліції звернень від керівництва служб безпеки стадіонів про надання допомоги в припиненні протиправних дій, правоохоронці відповідно до законодавства вживатимуть заходів з недопущення правопорушень з боку вболівальників.

Треба зупинитися на поведінці наших вболівальників. Це особливе питання. Вже зараз, ще на етапі підготовки до проведення чемпіонату Європи, повинні бути здійснені заходи впливу на осіб з метою недопущення та безпосереднього попередження можливих правопорушень з їхнього боку. Відзначимо, що поведінка вболівальників на стадіоні, залежить від розуміння в самому суспільстві.

Вдало зазначає В. Мельник про те, що кожне суспільство, культурно-ціннісна спільнота може мати власну модель безпеки, що ґрунтується на системі цінностей. Система цінностей – це та ланка, яка об'єднує суспільство з особистістю, включаючи її в систему суспільних відносин; визначає, заради чого відбувається та чи інша діяльність і якими засобами вона реалізується... Відповідно основними критеріями вирішення тієї чи іншої моделі безпеки може бути розуміння того: а) який рівень безпеки вважається пріоритетним у суспільстві; яким є головний об'єкт безпеки в розумінні суспільства (згідно сукупності пріоритетних цінностей); б) які цінності визнаються такими, що потребують захисту в першу чергу; в) які заходи видаються можливими і достатніми в процесі реалізації безпеки та її пріоритетного рівня [9, 46].

Так, у підготовці до проведення чемпіонату необхідно здійснити ряд заходів, спрямованих на зміцнення дисципліни, яка була і є важливою умовою нормального існування суспільства. Необхідно приділити більше уваги вихованню дисциплінованого вболівальника, який є продуктом відповідного суспільства. Без дотримання дисципліни неможливе дотримання суворой законності та правопорядку.

При охороні громадського порядку під час проведення масових заходів форми профілактики можуть бути різними, а це зокрема: виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень; розробка загальнодержавних і регіональних програм попередження адміністративних правопорушень; інформування керівників підприємств, установ та організацій, посадових осіб та громадян про форми та методи захисту від протиправних посягань; забезпечення взаємодії з державними органами, населенням, громадськими формуваннями, засобами масової інформації з питань попередження адміністративних правопорушень. Так, на наш погляд, необхідно проводити велику рекламну компанію (телебачення, періодичні видання, плакати, соціальна реклама) щодо поведінки всіх громадян як на стадіоні, так і зовні.

Слід не забувати, що в цій ситуації найбільший інтерес представляє вироблене психологічною і юридичною науками поняття конкретної життєвої ситуації як певного поєднання обставин життя людини, що безпосередньо впливають на його поведінку в даний момент. Конкретна життєва ситуація є сукупністю таких обставин життя даної особи, які впливають на ухвалення ним рішення про скоєння злочину. Без урахування особливостей даної ситуації в багатьох випадках неможливо зрозуміти причини і механізм скоєння злочину [6, 158].

Крім того, будуть проблемні вболівальники і серед зарубіжних гостей, які прибудуть до України. До роботи з ними будуть залучатися працівники Робочого апарату Укрбюро Інтерполу. Нагадаємо, що, відповідно до рішення Ради Європи від 25 квітня 2002 року «Про забезпечення безпеки у зв'язку з проведенням міжнародних футбольних матчів», висунуто

вимогу щодо створення в кожній країні – членові ЄС спеціального поліцейського підрозділу Національного футбольного інформаційного пункту (National Football Information Point). На базі ж українського Інтерполу вже створено відповідний підрозділ з питань безпеки міжнародних масових заходів, який, власне, і виконуватиме функції Національного футбольного інформаційного пункту. Його працівники обмінюватимуться інформацією щодо проблемних уболівальників з такими ж пунктами в державах ЄС, а також готуватимуть пропозиції із застосування превентивних заходів і подаватимуть їх для реалізації в рамках підготовки до фіналу європейського чемпіонату з футболу [10, 9].

Ще на один аспект треба звернути увагу. Дослідники проблеми психології мас та психології влади зазначили наявність такого феномена, як «кримінальна толпа» [7]. Науковці вважають, що «кримінальна толпа» як явище завжди обумовлене реальними процесами, які відбуваються в суспільстві, і є «хворобою» соціального життя. Дослідження цього явища для науки адміністративного права, нормами якого встановлена індивідуалізована відповідальність, набуває особливого значення в частині, яка стосується проблеми визначення вини порушника. Крім того, виконання завдання щодо охорони громадського порядку міліцією передбачає застосування профілактичних та попереджувальних заходів, що тягне за собою необхідність вирішення проблеми виявлення тих осіб, які спроможні бути організаторами порушень загальнообов'язкових правил щодо спортивно-масових заходів та проведення з ними роз'яснювальної роботи. Сили і засоби міліції повинні також вживати заходи організаційно-розпорядчого характеру щодо ліквідації групових порушень громадського порядку, що передбачає координацію діяльності, розробку оперативних планів, підготовку до їх здійснення.

Відзначимо, що забезпечення громадської безпеки та громадського порядку під час проведення Євро-2012 – це галузь адміністративно-політична, у рамках якої повинні бути створені нормальні умови для життєдіяльності людей у найрізноманітніших сферах суспільних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Британія вірить в успіх України // Іменем Закону. – 2011. – 14 липня. – № 28 (5778).
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Ліпкан В.А. Безпекознавство : навч. посіб. / В.А. Ліпкан. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2003. – 208 с.
4. Дзьобань О.П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення) : моногр. / О.П. Дзьобань. – Х.: Константа, 2006. – 440 с.
5. Доценко О.С. Поняття і сутність громадської безпеки в суспільстві / О.С. Доценко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/2002_2/dozenko.htm
6. Бандурка А.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: монография / А.М. Бандурка, Л.М. Давыденко. – Харьков: Гос. спец. изд-во «Основа», 2003. – 368 с.
7. Безпека суспільства у регіоні Румунія – Україна – Республіка Молдова: тристоронній підхід / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gsbs.org.ua/wp-content/uploads/2008.pdf
8. «Кожен міліціонер – слуга людей, а не «головний у погонах»» // Іменем Закону. – 2011. 14 квітня. – № 15 (5765).
9. Мельник В. Безпека особи в системі загальної безпеки / В. Мельник // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – Випуск 11. – 2009. – С. 45-49.
10. Євро-2012 оновить міліцейський автопарк // Іменем Закону. – 2011. – 21 липня. – № 29 (5779).
11. Назарпетян А.П. Психология массового стихийного поведения / А.П. Назарпетян // Прикладная психология. – 1999. – №3. – С. 28-32.